



Waardengestuurde leefomgeving

GeoStrategiedag 2024

Marcel Aarnink & Anneloes Voorberg

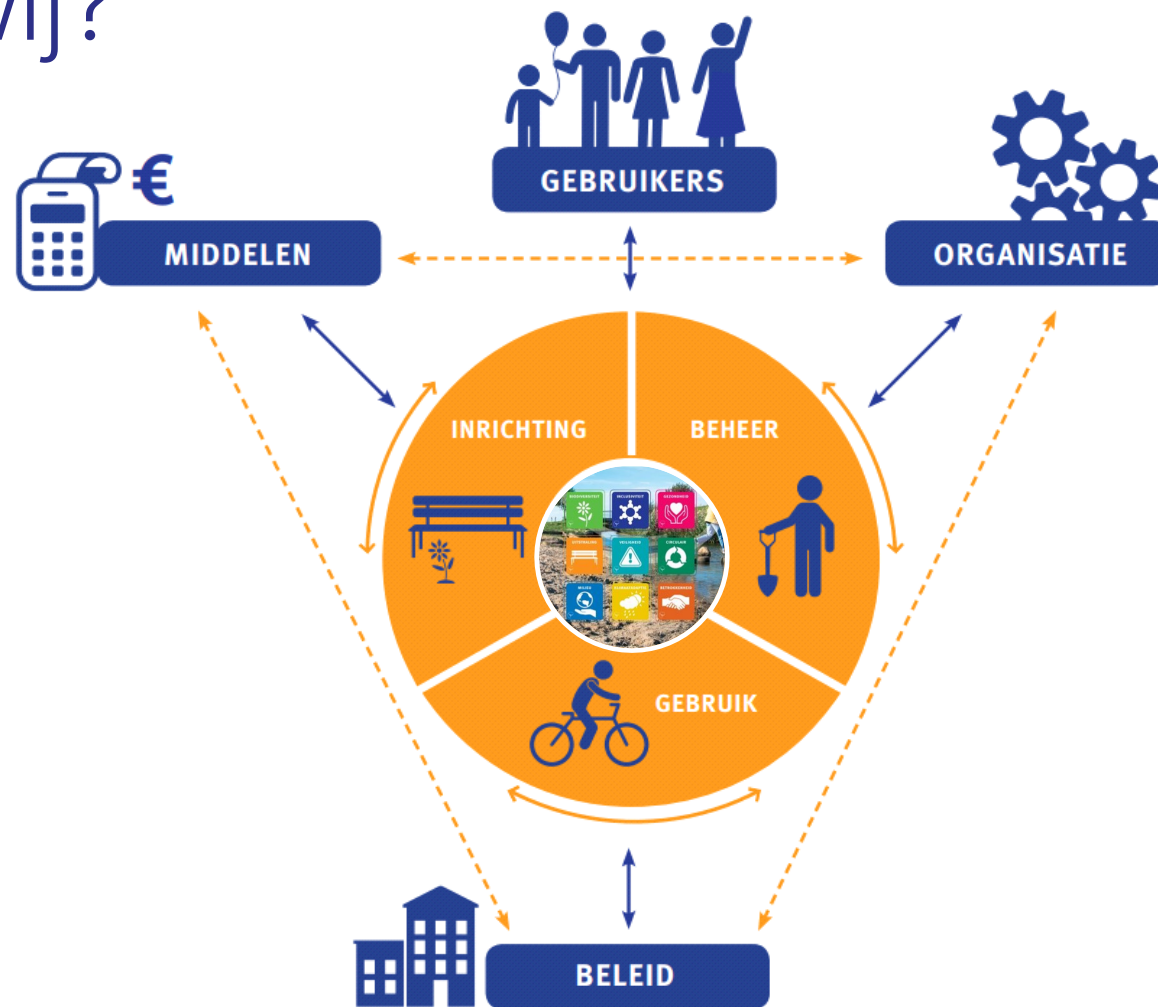
Cyber Advies Leefomgeving



Wie zijn we en wat doen wij?

Cyber Advies werkt samen met u aan het goed beheren en organiseren van de fysieke leefomgeving.

- Vanuit Deventer
- Klein team, diverse achtergronden
- Gemeenten
- Twee eigen instrumenten



Onderwerpen

Beheer van de leefomgeving

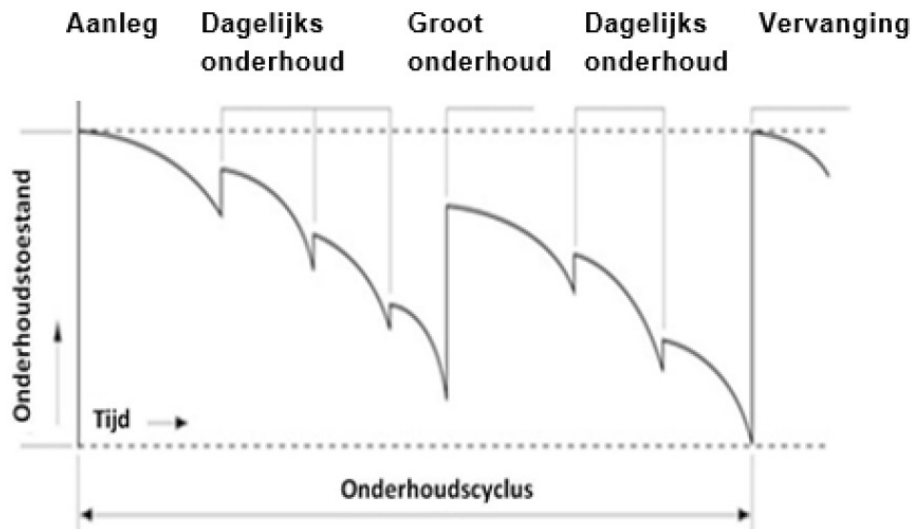
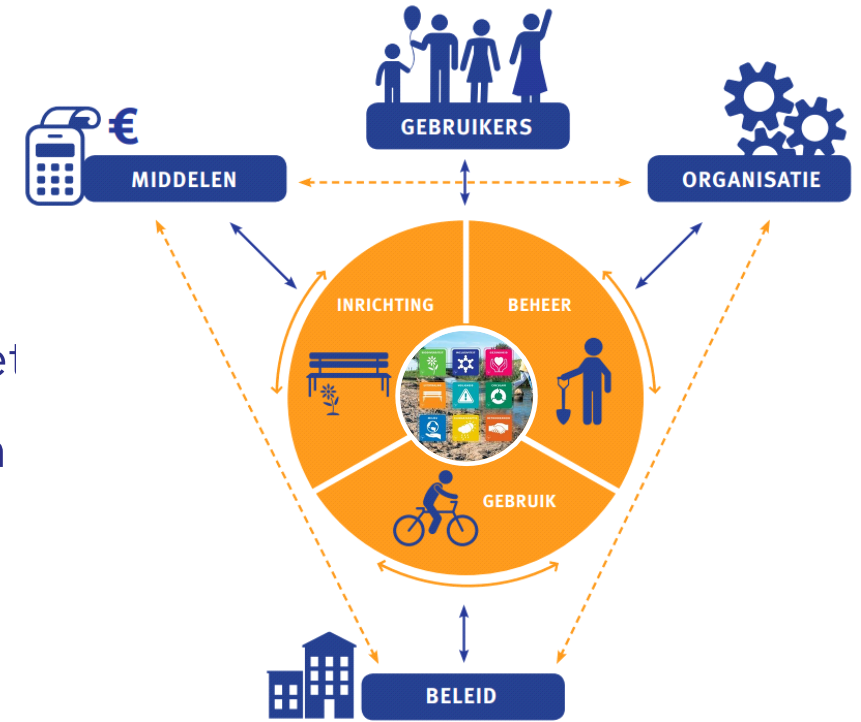
Sturen op Waarden

Rol van data

Cases

Beheer leefomgeving

“Beheer gaat over de volledige organisatie rondom het gebruik van de openbare ruimte. Niet alleen technisch onderhoud, maar sturing op alle levensfasen van de objecten: bouwen, onderhouden, gebruik en vervangen.” (CROW)



Reiniging	Cultuurgroen
Meubilair	Boom- onderhoud
Evenementen	Begraaf- plaatsen
Civiel, wegen	Sportvelden
Riolering	Spelen
Service	

Maatschappelijke opgaven in de openbare ruimte



Inclusiviteit



Klimaatadaptatie



Gezondheid



Ruimtegebrek



Energietransitie



Biodiversiteit

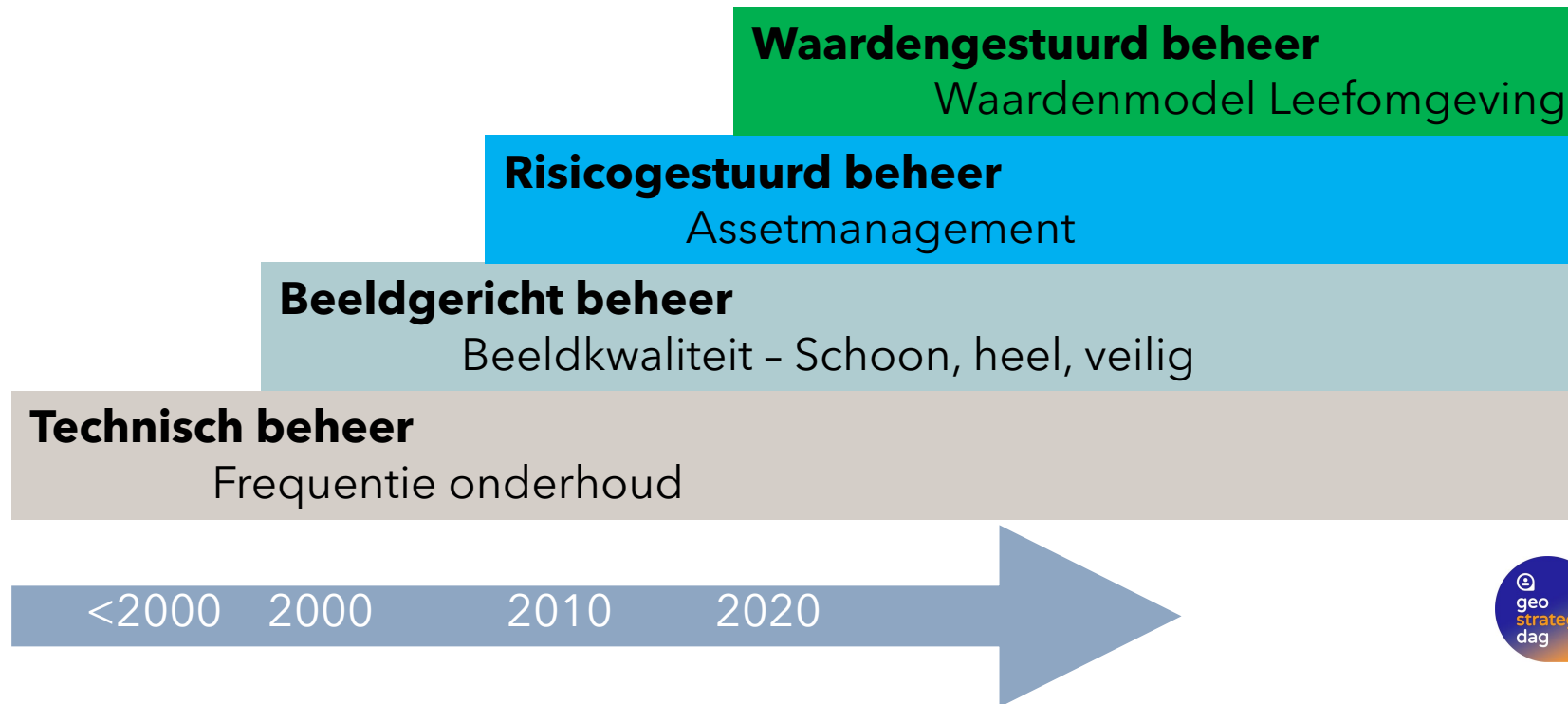


Vergrijzing

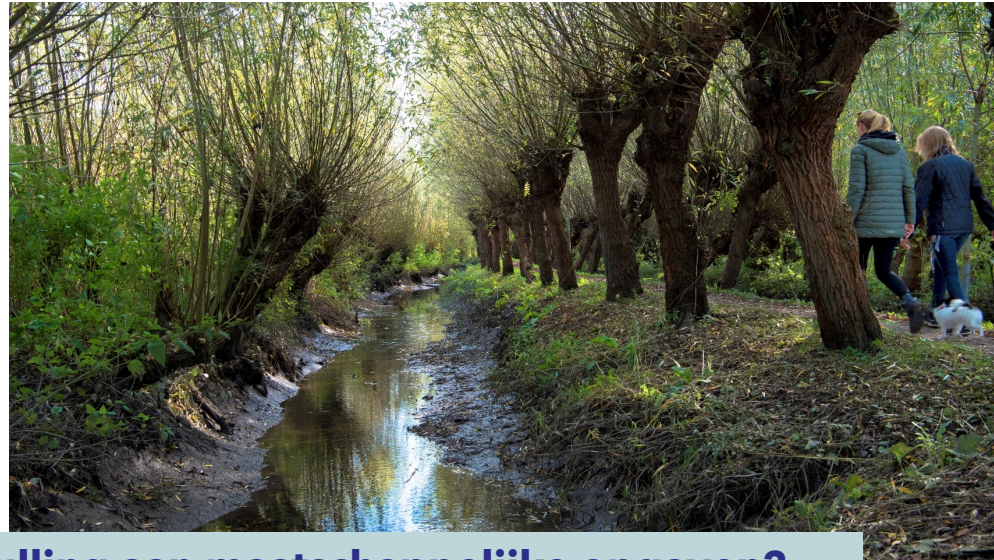


Vervangingsopgave

Ontwikkeling van beheer



Leefomgeving met méér waarden



**Welke waarden zijn er? Hoe geef je invulling aan maatschappelijke opgaven?
Hoe weet je hoe goed je het doet? En hoe kan je er op sturen?**



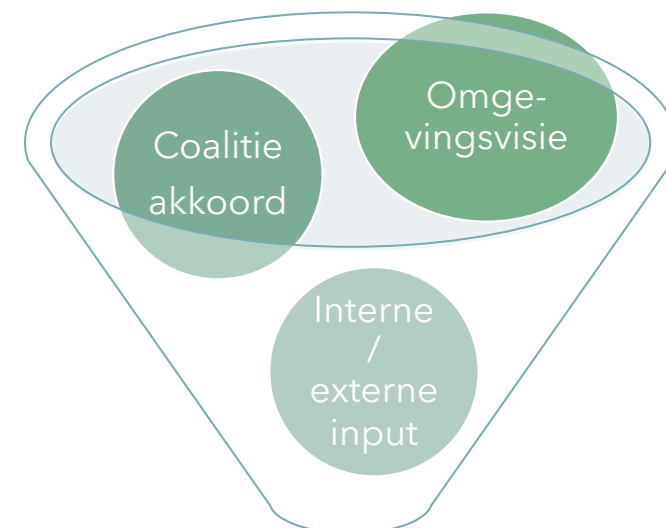
Welke waarden zijn er?



Global Goals voor
Duurzame ontwikkeling



Local Goals voor
Duurzame Leefomgeving



Lokale waarden &
ambities



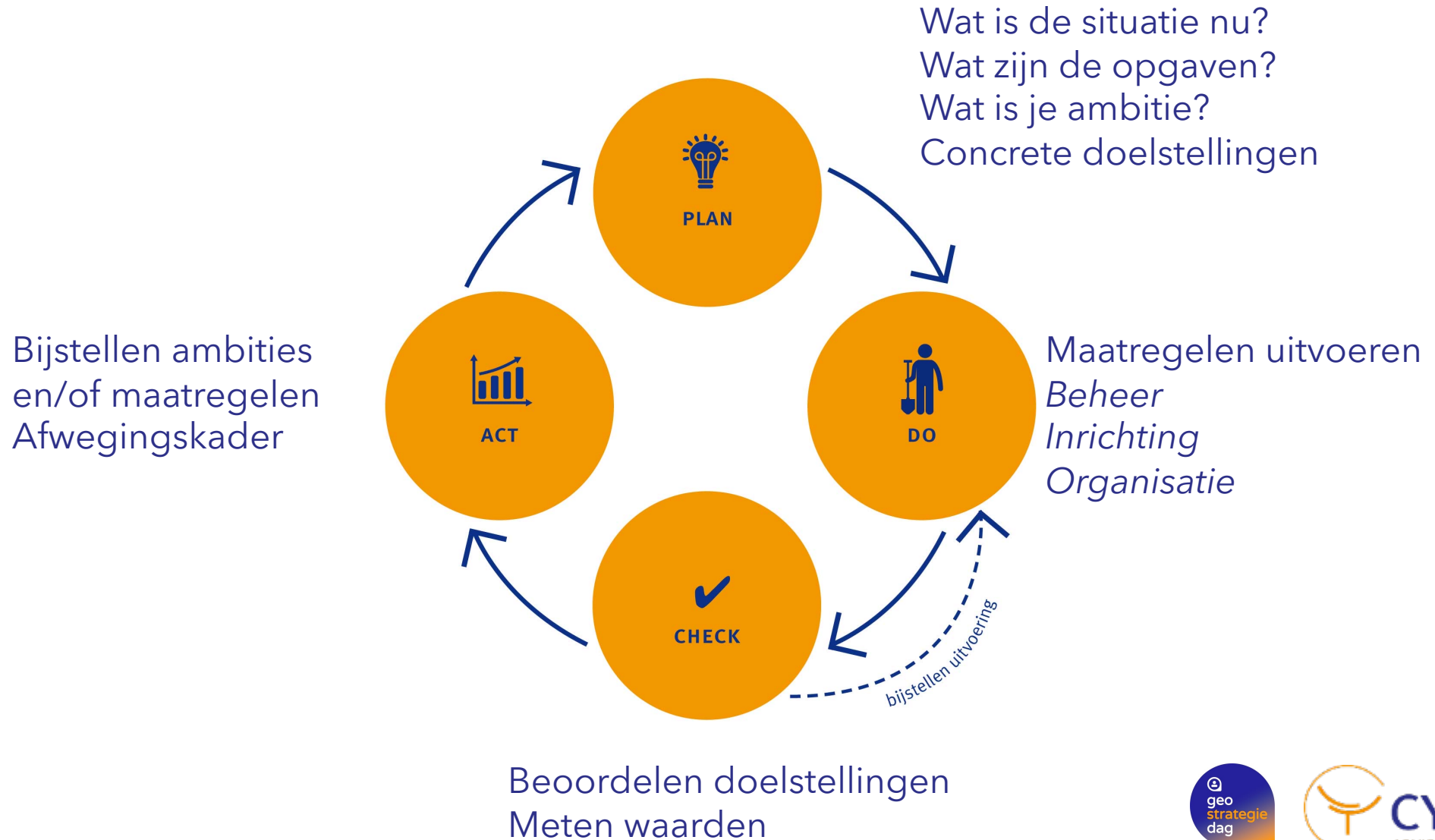
Hoe kan je sturen op waarden?

Instrumenten om waardengestuurd te kunnen beheren

- Opstellen visie
- Bepalen ambities
- Maatregelen
- Waardenmeting
- Implementatie



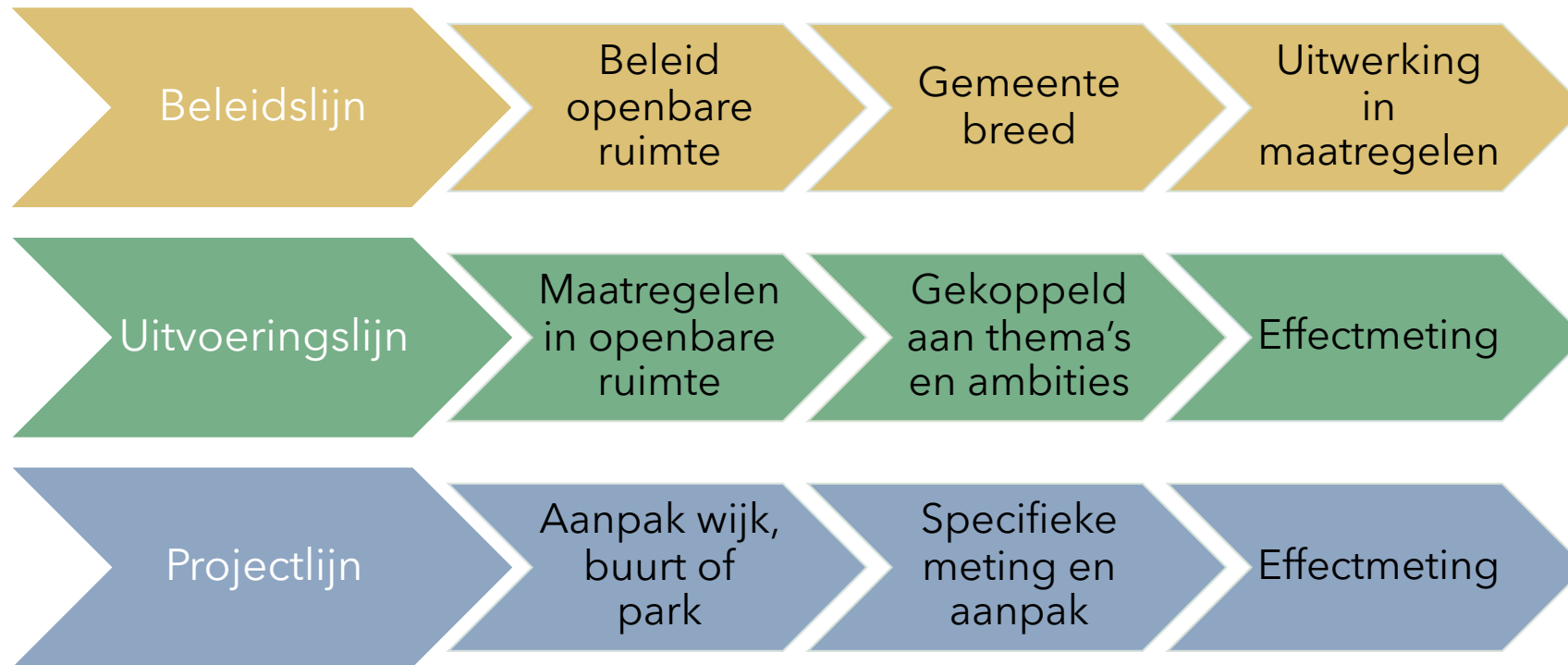
Hoe kan je sturen op waarden?



Rol van data

- Definiëren en meten van de waarden
- Bestaande data gebruiken (zoals leefbaarometer, klimaatstresstest, bevolkingssamenstelling, maar ook beheerareaal gemeenten)
- Aanvullen met beoordeling waarden door professionals, bewoners, etc.
- Alle data gebruiken voor:
 - Goede analyse > wat is er nu echt aan de hand?
 - Oplossingsrichtingen
 - Maatregelen
- Vervolgens: Wat is het effect van maatregelen op de waarden?

Toepassingsmogelijkheden



Casus Groen Rijssen-Holten

- Groenstructuurvisie op basis van waarden
- Toets op 30% groen per wijk
- Resultaat: Concreet advies over waar te beginnen met bijplaatsen bomen en aan welke waarden die bomen moeten bijdragen
- De gemeente is aan de slag gegaan!



Meer bomen in de wijken



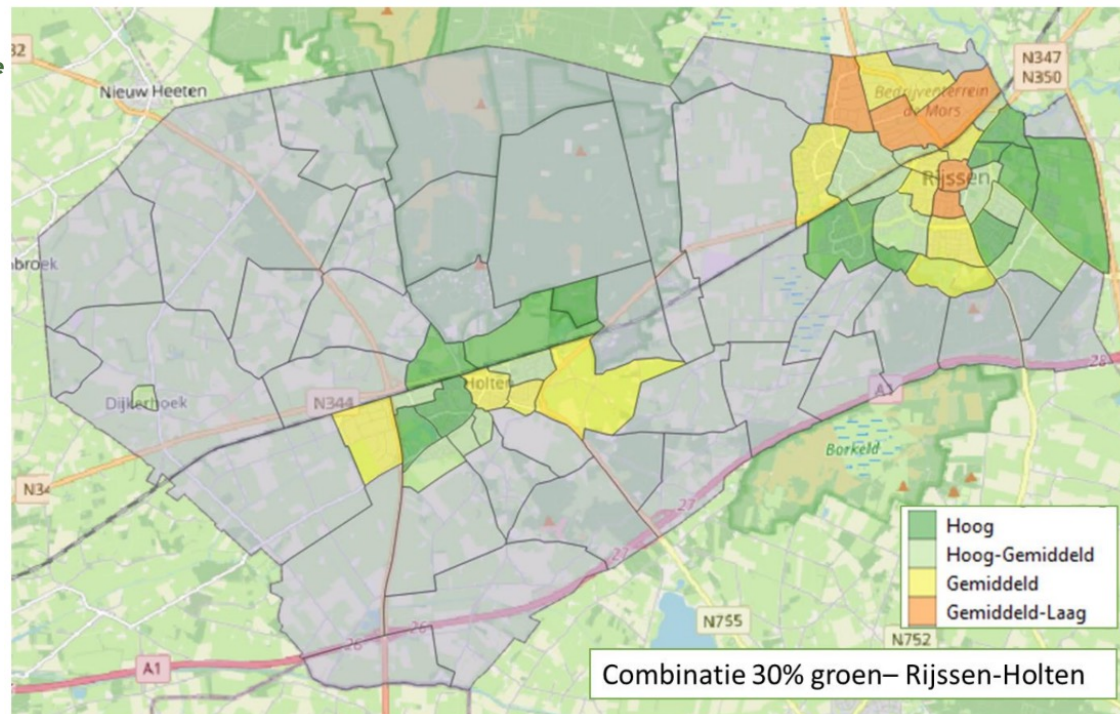
Groen is cruciaal voor een gezonde, toe



BIODIVERSITEIT & NATUURWAARDEN



KLIMAATADAPTATIE & DUURZAAMHEID



Casus Steenwijkerland

- Onderhoudscontract tussen gemeente en NoordWestGroep loopt af
- Behoeft om waarden mee te nemen in nieuwe contract
- Waarden in beeld brengen die belangrijk zijn voor beide partijen
- Concreet maken in maatregelen en KPI's
- Contract opstellen
- Per januari aan de slag!



Ecologisch kwalitatief groen en water

- Streven naar grote soortenrijkheid in flora en fauna.
- Tijdens werkzaamheden worden inheemse plantensoorten zoveel mogelijk beschermd, geplant, onderhouden, ondersteund.

Waarde	Maatregel
Biodiversiteit	Natuurlijke oevers om en om maaien. Uitgangspunt betere natuurlijk beheerde oever.
Biodiversiteit	Meer extensief maaien (bv sinusbeheer). Gazon naar minder intensieve grasvormen
Biodiversiteit	Maaifrequentie afstemmen op natuur
Biodiversiteit	Selectief werken (willekeurige stukken overslaan)
Biodiversiteit	Natuurlijk afval minder vaak opruimen
Biodiversiteit	Heesterranden minder vaak knippen en streven naar eindbeeld met een natuurlijke vorm van de heesters.
Biodiversiteit	Bijzaaien bloemenmengsel
Biodiversiteit	Zorgen voor meer dood hout

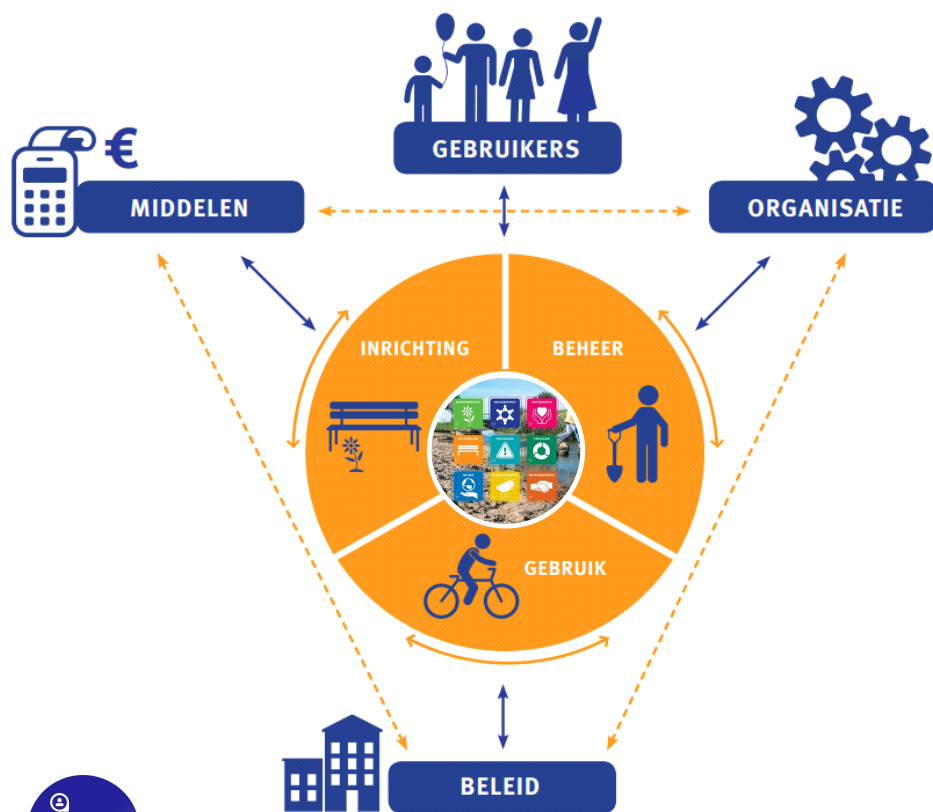
Casus Steenwijkerland

Uitvoeringslijn

Implementatie

Wat is er nodig om waardengestuurd te kunnen werken?

Wat vraagt dit van Beleid, Organisatie en Middelen?



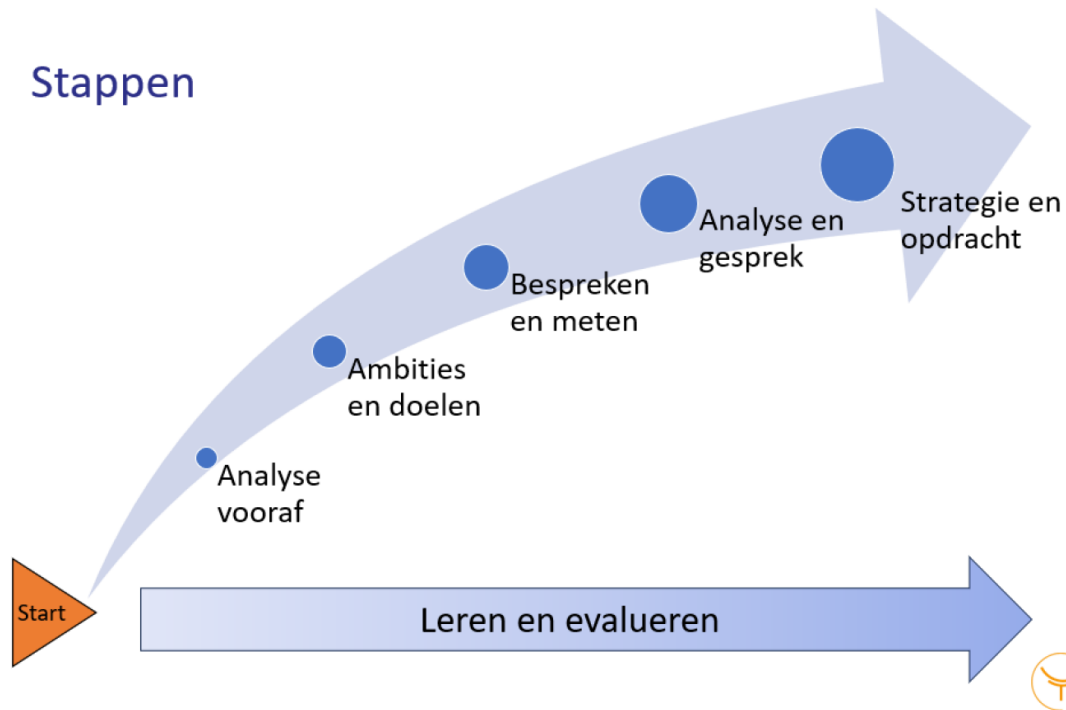
Waarde	Maatregel
Inclusiviteit	Inzet om moeilijk bereikbare doelgroepen mee te krijgen die anders niet gehoord worden.
Inclusiviteit	Zorgen voor ambtelijke samenwerking tussen de fysieke leefomgeving en het sociaal domein
Inclusiviteit	Medewerkers zijn servicegericht en maken praatjes met mensen in de wijk
Inclusiviteit	We communiceren helder naar inwoners waarom bepaalde keuzes worden gemaakt
Algemeen	Integrale samenwerking, gebiedsgerichte aanpak
Algemeen	Vertaling waarden naar contracten en werkopdrachten

Casus Haghoek Almelo

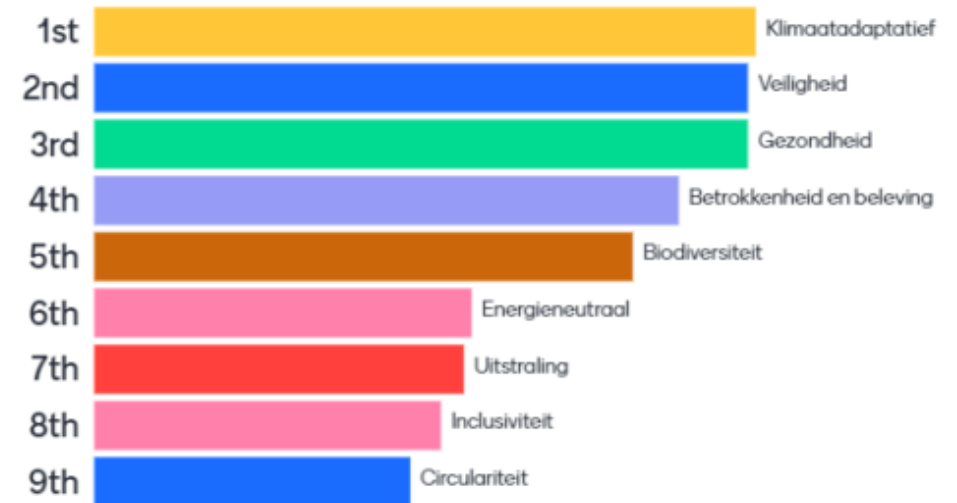
- Integrale aanpak van een wijk
- Ervaring opdoen met waardengestuurd werken



Stappen



Ambities mede bepaald door prioriteiten te stellen



Casus Haghoek Almelo

BIODIVERSITEIT

De mate waarin voorwaarden voor biodiversiteit aanwezig zijn.

- Aanwezigheid groen
- Natuurlijk beheer
- Faunavoorzieningen
- Soortendiversiteit

INCLUSIVITEIT

De mate waarin de fysieke leefomgeving toegang biedt iedereen en waarin iedereen volwaardig mee kan doen.

- Samenwerking
- Voorzieningen

UITSTRALING

De zichtbare indruk van de leefomgeving; de mate waarin de omgeving bijdraagt aan een positieve beleving door herkenbaarheid en sfeer.

- Uitstraling fysiek
- Uitstraling sociaal

MILIEU

De mate waarin voorzieningen en maatregelen leiden tot het beperken en voorkomen van milieuschade.

- Inrichting groen
- Kwaliteit milieu
- CO2-afdruk

VEILIGHEID

Veiligheid door technische s en de feitelijke bescherming zich beschermd voelen tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door het handelen van mensen in de leefomgeving.

- Fysiek veilig
- Sociaal veilig

KLIMAATADAPTIE

De mate waarin de risico's van klimaatverandering in de fysieke leefomgeving worden beperkt.

- Bestendigheid droogte
- Bestendigheid hitte
- Bestendigheid water
- Risico/schade

RANDVOORWAARDEN

- Politieke urgentie
- Budget
- Bewustwording en betrokkenheid binnen organisatie
- Kennis binnen organisatie
- Borging binnen organisatie

- Aanwezigheid van en doorwerking in plannen (beleid en beheer)
- Aanwezigheid van en doorwerking in planmatig en integraal werken
- Participatie/eigenaarschap

MEETLAT THEMA **BIODIVERSITEIT**

HOOFDINDICATOR **NATUURLIJK BEHEER**

BIODIVERSITEIT

DEFINITIE > De mate waarin het groenbeheer bijdraagt aan de ontwikkeling van biodiversiteit.

MEETMETHODE: Buiten meten, bureaustudie naar beheerplannen

SUBINDICATOREN

- Bestendigheid tegen ziekte en plagen
- Beheersing invasieve exoten
- Toepassing natuurlijk beheer bomen
- Toepassing natuurlijk beheer bosplantsoen/houtwallen
- Toepassing natuurlijk beheer gras
- Toepassing natuurlijk beheer heesters
- Toepassing natuurlijk beheer oevers

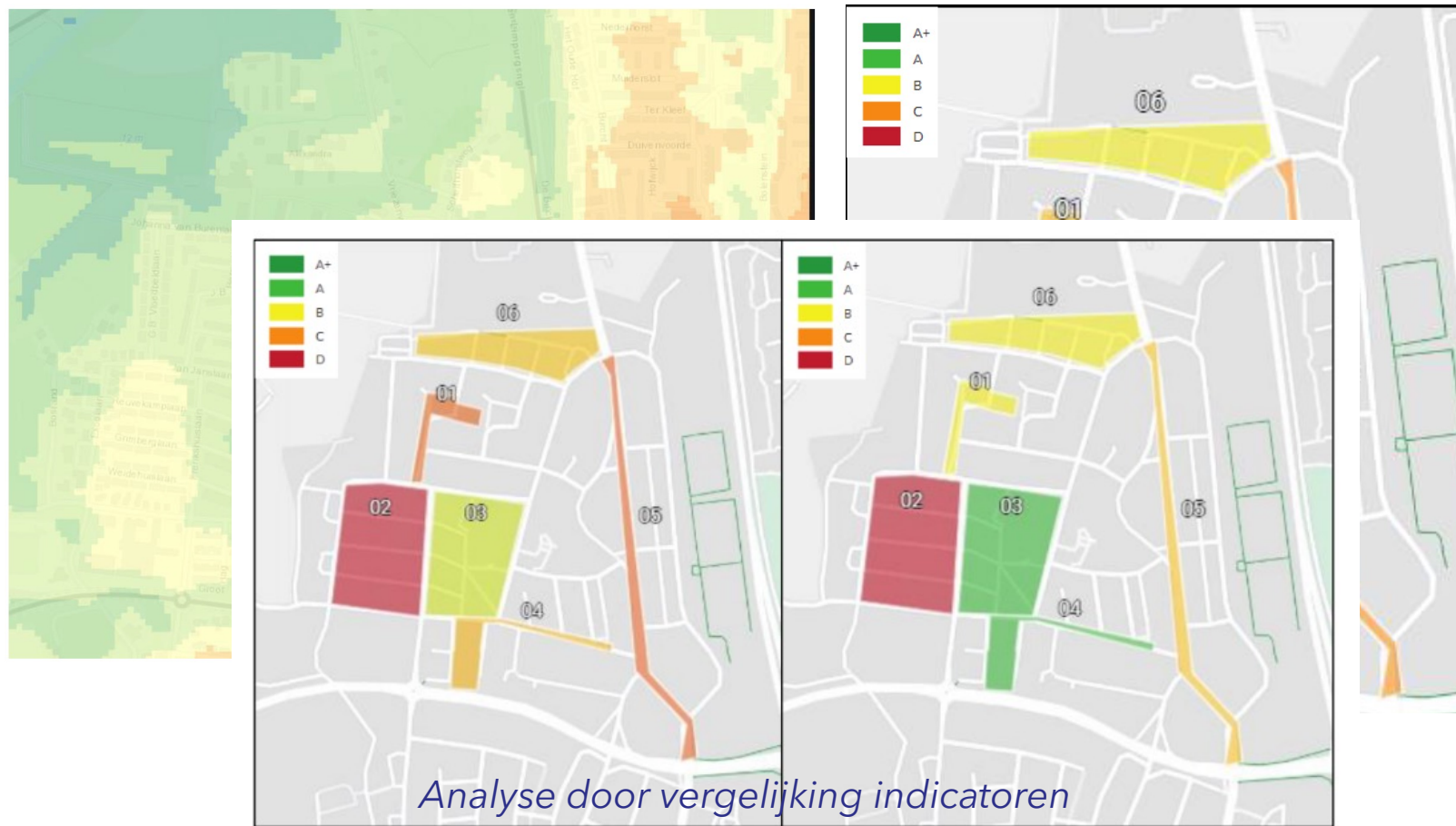
A+	A	B	C	D
				
Groenbeheer draagt sterk bij aan biodiversiteit		Groenbeheer draagt beperkt bij aan biodiversiteit		Groenbeheer draagt niet bij aan biodiversiteit
Er is sprake van zichtbare effecten van natuurlijk groenbeheer. Bomen hebben hun natuurlijke groeivorm, bladafval blijft liggen en afgevallen takken ook; bosplantsoen is gelaagd en divers ingericht met dood hout; beplanting is inheems met verschillende bloeiperioden en hoogtes en oogt natuurlijk; het merendeel van oevers zijn natuurlijke oevers; het gras wordt waar mogelijk extensief gemaaid en afgevoerd.		Er is sprake van een aantal effecten van natuurlijk groenbeheer. Beheer is met name gericht op een strak beeld, met op een aantal plekken ruimte voor natuurlijk beheer.		Er is geen sprake van zichtbare effecten van natuurlijk groenbeheer. Beheer is gericht op een strak beeld.






Casus Haghoek Almelo

Vergelijking data versus waardenmeting



Figuur 16 Uitkomst meting waarde 'Biodiversiteit': links de overall score, rechts score op indicator 'aanwezigheid groen'

Ambities versus waardenmeting

Waarde	Ambitie	Meting *
Klimaatadaptatie	A	B
Veiligheid	A	B
Gezondheid	B	C
Betrokkenheid	A	B
Biodiversiteit	B	C

*Dit is de totale gemiddelde score per waarde

Casus Haghoek Almelo

Resultaat:

- *Goed inzicht in wat er aan de hand is in de wijk*
- *Integrale werkwijze*
- *Concrete handvatten wat er moet gebeuren*
- *Voorstel vervolgaanpak in deelprojecten*

Klimaatadaptatie (Doel: van B naar A)

Wat?	Hoe?	Waar?	Wie?	Wanneer?
Hittestress bij verblijfsplekken	Bomen toevoegen	Speelplekken in de wijk	Uitvoering fysiek – Dagelijks beheer	Binnen 3 jaar
Hittestress langs routes	Bomen toevoegen	Langs wandelpaden	Uitvoering fysiek – Dagelijks beheer	Binnen 5 jaar
Wateroverlast op verharding	Meekoppelkanalen benutten	Johanna van Burenlaan en omgeving	Uitvoering fysiek – Regie Samen met St. Joseph	Binnen 3 jaar
Wateroverlast op verharding	Meekoppelkanalen benutten	Kolthofsingel al op de lijst van Klimaatadaptatie	Uitvoering fysiek – Regie	Binnen 10 jaar
Wateroverlast op verharding	Meekoppelkanalen benutten	Met name in versteende gebieden	Uitvoering fysiek – Regie	Overige plekken nog in te plannen
Droogte bestendigheid	Groot onderhoud groen / deels vervangen groen	Op plekken met droogte problematiek	Uitvoering fysiek – Dagelijks beheer	Meenemen in reguliere beheer





Bedankt voor de
aandacht!

www.cyber-adviseurs.nl

www.waardenmodelleefomgeving.nl

